

Kristobal Kolon, Nafarroako IVn Karlos erregearen Semea izan ote zan? (XII)

Nortzuk izan ziran Kolon´tar Juan eta Kolon´tar Margalida ?

Aurkezpena.

Margalida mallorkinez, pitxi edo txirlarria⁽¹⁾ dala esangura dau, eta Kolon´tar Juanen alaba izan zan, euren bizitza Felanitx erritxoan “ALQUERIA ROJA”ko lur ondasunean egin da (gaur Son Ramonet dana, Felanitx uritik 2 km. ingurura eta SANTUERI gaztelu inguruan).

Eta nor ote zan Margalinda ?.

Margalinda, Nafarroako errege IVn Karlosen denbora pasa baten antzera eta bere aitagandik atxilotzeko itzaroten egon zan denboran, laguntzen eutson andre bat zan.

1.459ko urte azkenetan beragaz maitekerietan ibillita, 1.460ko Bagillaren illean seme bat euki eben, “TERRA RUBRAKO” Kolon´tar Kristobalen izena ipini eutsoenai, eta IVn Karlosek,

lau seme alaba bere gain artu ebazanetik, Kolon´tar Kristobal izan zan bat.

Felanitx´en, Son Koloneko Kolontar Juan, Kolontar Kristobalen aitite onek, ia txirotu egin zan, bere etxe ta lurraren irabaziak Felanitx´eko zuzendari, idazkariari eta alkate biurdikatzailleai bir-erosi, eros-sari, edo aitzakia lez ainbat diru emon bear eutsoezelako, eukezan seme biak Kristobal eta Gillaume Kasenobe´tar Koullon oneik Probenzan atzerrituta, Anjou´tar Renato Probenzako erregearen alde egon ziralako,

(1) Margalida = mallorkinez “perla” dala esangura dau.

1.450-1.453ko “Germanias”en iraultzan, auzitegiko ta erritarren arteko guda gogorra amaitu zanetik.

Kolon´tar Juanen seme oneik, sekula ez ziran itzuli oster a Mallorkara, ziur bertan eriotzea itxaroten euki ebelako.

Baiña Kolontar Juanen seme ta Margalidaren neba auek jakiteko nortzuk ziran, esan bear da: “Guillaume de Kasenove Coullon”, Italian “Colombo” lez eta espainitarren artean “Colon”en izenagaz ezagututakoak, Anjou´tar Renato Probenzako erregearen serbitzuan egon zirala, eta Frantziako itxas-jazarle edo itsas-lapurren ontzi nagusi edo Ontzi Nagusien Amirala izan zala Margalidaren neba au, eta Margalida ta IVn Karlosen seme Kolontar Kristobalek, bere Ontziren-Amiral osaba nagusi onegaz, ikasketa nagusiak egin eta gero, ainbat denboratan beragaz ibilitakua zala, gero agertuko dan lez.

Emen, Kolontar Kristobalen bizitza argitzeko oso garrantzi aundikoa dalako, Probenzako erreñuaren edestiko bizi kondaira labur bat azaldu bear dogu, eta baita legez zelako aldakuntza egon zan itxas-lasterkari edo itxas-jazarle⁽¹⁾, eta itxas-lapurren artean⁽²⁾.

Probenzako erreñua, Frantziako lurraldearen ego aldean, Rodano ibaia, Lur-Arteko itsaso eta Italiako lurraldeak inguratzen dabe, bere edestiko Uri nagusia Aix-en-Probenze izanda.

Beren lurraldea, Rodano ibaia-aren agoak, Bar ibaia, Alpeko bealdeak, eta Baukluse ta Itsastar-Alpeak osotzen dabe.

Paleolitiko-Neolitikotik, euskaldunak ziran lur orreitan bizi zirenak.

Eta Euskaldunei buruz, garrantzizko gauza da, 25etik 101eko urte bitartean bizi zan Silio Italiko olerkariak esan ebana: “Probenzako alor edo soroak⁽³⁾ leenengo landu ebezanak Auñamendi edo ta Pirineosetik bera joan zirenak zirala eta euren arteko ezagutzan ulertu zitezen lurraldearen izena aipatzea bea-

(1) *Itxas-lasterkai* = *corsario*. (2) *Itxas-lapurrak* = *piratas*. (3) *Alor edo soro´ak* = *campo de cultivo*.

rezkoa izanda, “Sicanos” zirala esan eben.

“Sikano” berbea, baleike Auñamendietan⁽¹⁾ dagon “ZINKA” ibaiaren izena izatea.

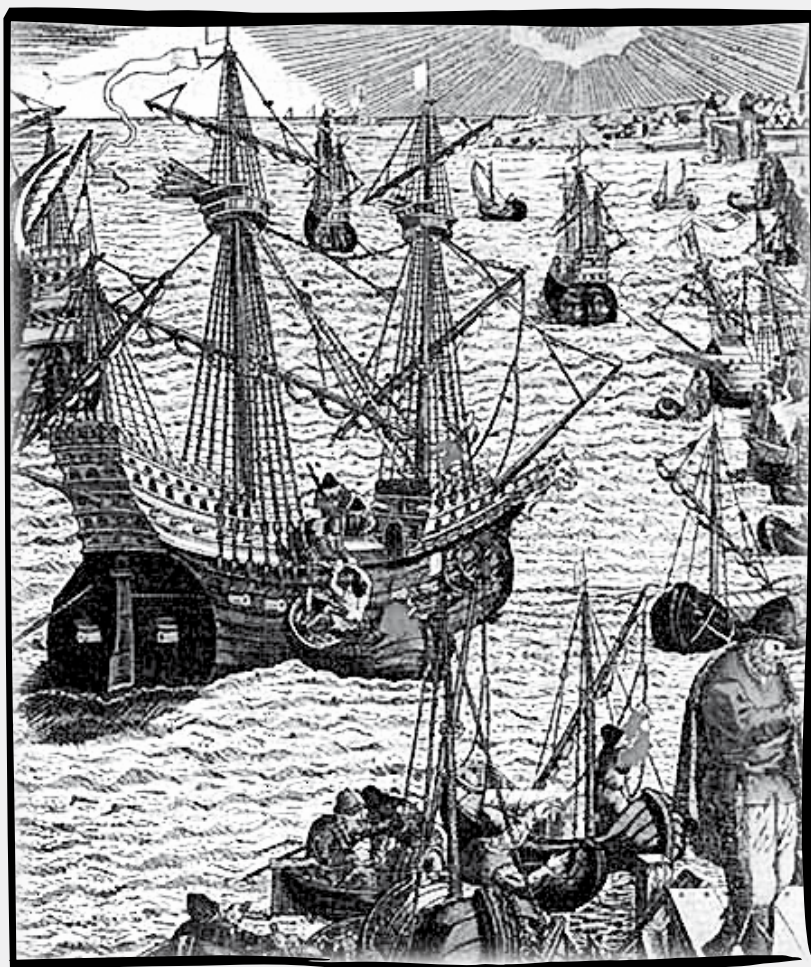
Eurak esaten dabe ez dagozela ziurtasun guztiagaz, baiña zeozer izan bear, beste ibairik ez dagoelako izen orrekin.

K.a. VII-VIn gizaldietan, erria fenizioak irasi eben.

K.a. IVn gizaldian griego fozenseak, Massaliako Uria (Marseille) sortarazi eben.

K.a. IVn eta IIIIn gizaldian keltiarrak sartu ziran.

K.a. IIIn gizaldian, erromatarrak sartu ziran eta “Galia Narbonense”ko lurraldeakaz osotu eben lurralde ori.

K.a. 123 urte inguru, fenizioak Marsellako Uria berriztu eben.

K.o. Vn gizaldian, Bisigodoek menperatu eben. VIIn gizaldian frankoak. Eta VIIIIn gizaldian arabiarrek. Eta Karlos Martelek Berduneko ongundearen bitartez 843ko urtean berrezkuratuta, Lotarioren eskuetan geratu zan.

Karlos Buru-soil'en eskuetan ondorengo geratuta lur inguru ori, onek Probenzako leen erreñuan biur-tuko eban.

947ko urtean Borgoñako aginpean ipini eban, eta ondore 1.032ko urtean Kaizarren agindura.

1.125eko urtean ondorengo lez, IIIIn Berenger'tar Ramon Bartzelonako Kondea eta Toulouseko Kondearen artean bananduta geratu zan.

1.246ko urtean Ajouko etxearen aginpean geratu zan, eta orren bitartez 1.277ko urtean Napoleseko erregeztzagaz lotuta geratu zan.

(1) Auñamendietan = Pirineos.

1.266-1.285eko urterarte, Napoles eta Siziliako errege VIII In Luisen seme, Anjoutar I Karlos izanda.

Eta I Anjoutar Karlosen errege denbora onetan Aragoiko III In Pedrok, Sizilia menperatuta Aragoiko erregetzagaz alkartu eban.

1.284-1.309ko urte bitartean Anjoutar II In Karlos izan zan Napoles eta Siziliako erregea.

1.345-1.386ko urte artean, Anjoutar III In Karlos, Napoles eta Ungriako errege.

Probenzakako Anjoutarren azkeneko agintaria, Renato izan zan.

1.408an Urtarrillaren 15ean jaio zan Anjoutar Renato, II In Luis erregearen seme au.

1.419ko urtean Napoleseko errege II In Luissek, bere seme Anjoutar Renato ondorengo lez eta 11 urte euki zituzenean Lorenatar Isabelekin ezkondu eban.

1.434ko urtean I Renatok, eta Aragoiko Vn Alfonsok, borroka latzak euki ebazan Napoleseko erreñuaren gora beran.

1.442ko urtean, I Anjou´ko Renato aragoitarrak Napolesetik bota ebenean, Taraskonen auzotu zan.

1.450ko urtean Mallorkako auzitegikoak matxinatuta, Vn Alfonsori agindu eutsoen erregearen aulkia.

1.452an Otsaillaren 28an il zan Lorenatar Isabel erregiña.

1.454an Iraillaren 11n Anjoutar I Renato erregea, ostera ezkontzen da Labaltar Juanagaz.

1.466an Dagonilaren 20an Katalanak, Mallorkakoak egin eben antzera, Aragoiko Vn Alfonsori eskaiñi eutsoen erregetza.

1.470ean Abenduaren 16an Anjoutar I Renatok, ostera agindu eutson bere seme Juaneri erregetza berrezkuratu egian, baiña Bartzelonan il zan.

1.471ko urtean Anjoutar I Renato, Taraskonera joan zan bizitzen.

1.479an Urtarrillaren 19an siñatu ziran Probenza ta Kataluñako bakeak.

Anjoutar I Renato erregeak, bere loba zan du-Maine´tar III Karlos Probenzako Kondea, ondorengo errege lez izendatu eban.

1.481eko urtean Probenzako lurralde au du-Mainetar III Karlos Konde onen jabetasunean egonda eta ez ebelako ondorengorik euki, Frantziko errege XI In Luiseri aldatu eutson ondorengotasuna.

Eta 1.486ko Urrillan du-Maine´tar III In Karlos au il zanean, betiko aldatu zan Frantziko erregetzara, Probenzako Konderri au.

Itxas-lasterkari ta Itxas-lapurrak.

Itxas-lapuraren irudia, ez zan itxas-lasterkariak irudizko izae-ran euki eben antzekorik be, euren leen eta askeneko ardura, lapurretan egitea bakarrik izan zan.

Bigarrenaren ardura alderantziz, errege edo ta erriarteko agintaritzatik artzen eban eskugo edo baimenaz, etsaiezko erri baten itxas-ontziak erasotu, menperatu edo ta arrapaka kendu, eroaten ebazan egitamuzko argibide ta balio guztiak, izaten zalako.

Eta gure Kolontar anai biak, Kasenobe ta Kolontar Guillaume, Frantziko Aitor-sume⁽¹⁾ ta Ordezko-Almirante⁽²⁾ oneri, Frantziko XI In Luis erregeak bialtzen

eutsoen eskutitzetan «dit Koulon» idazten eutson.

Kolontar Kristobal, Kolon´tar Kristobalen osaba, bere anaiaren antzera bardin ibili zan, baiña aiñ ospe aundirik euki gabe.

Gero eurak baiño ospe aundia artuko eban euren loba Kolontar Kristobalek, IV In Karlos Nafar errege eta Margarita´ren semea zanak, Ameriketako lurraren ezaguneraziakaz.

Atutxa´tar Paul

Zornotza´n 2.015´eko urtean Epaila´ren 21´ean

(1) Aitor-sume = escudero. (2) Ordezko-Amirala = vicealmirante de Francia.